

Er schreibt im Vorworte des im Jahre 1500 zuerst erschienenen «Liber de arte distillandi, von der Künst der distillierung» von sich selbst: «Ich Hieronymus BRUNTSCHWYG des geschlechts Salerno¹⁾ bürtig von Strassburgk». Er konnte sich also mit Recht auch auf dem Titelblatte der «Apodixis» «argentoratensis» nennen.

Wer nun nach diesen Erläuterungen der Strassburger Botaniker Hieronymus des Archivarius ROTH aus Wiesbaden sein soll, «unter dem keineswegs Hieronymus BRAUNTSCHWEIG verborgen ist», kann ich nicht sagen. Er hat es aber auch nicht gesagt, er nahm sogar sein Geheimniss mit sich ins Grab.

Additamenta ad genus *Chenopodium*.

Auctore J. Murr (Oeniponte).

(Cum Tabula I.)

Hieme praeterita et vere cum novas materias ex herbario Turicensi et herbario musei pal. Vindobonensis mihi commissas examinasset, ampliores ad genus *Chenopodium* contributiones cl. JCH. SCHINZIO prof. Turicensi desiderante et suadente conscripsi in annalibus BOISSIERIANIS publicandas. Restant quattuor vel quinque species et formae adhuc satis obscurae sed insignes, quas separatim tractare decrevi.

1. *Chenopodium querciforme* mh. (e sect. II. *Ambrina* Moq.) (fig. 1.) Caule subsimplici, inflorescentia fastigiata racemis subspicatis densifloris *aphyllis*, foliis viridibus *ovatis* obtusis vel obtusiusculis subpinatifido-sinuatis, *lobis* obtusis *subquadrangulis*, interdum ob marginem folii *undulatum* pro parte inter se superpositis. Vidi tantum in herb. Vind. specimina duo, alterum robustius sed juvenile et non florens, alterum (b) florentem sed pusillum foliorum lobis magis separatis. Aegre fero, quod illa specimina ad accuratiorem floris perscrutationem — ceterum ea pars in genere *Chenopodio*, praesertim in *Ambrinis* plerumque paene eadem specie est — mihi non iam praesto sunt. Hab.: Bolivia, La Paz ca 3000 m. leg. MIG. BANG 1889 (Pl. boliv. a M. B. lectae nr. 52) pro *Ch. Chilensi* SCHRAD. (mixtum cum *Ch. ambrosioidi* L.) *Ch. Chilense* longe differt foliis oblongis vel oblongo-lanceolatis inciso-serratis, racemis valde foliosis. *Ch. anthelminticum* L., cum quo planta nostra communes habet inflorescentiae ramos densifloros aphyllas, cetera haud pinquum est.

2. *Ch. Orphanidis* mh. (fig. 2.). Caule elato subtereti rubescente, foliis inferioribus *deltoides subhastatis* praeter basim cuneiformem *subsiniatis* superioribus ovato-lanceolatis vel lanceolatis integris, omnibus supra viridibus subtus subfarinosis nervatura

¹⁾ Manche glaubten darum — entschieden unrichtiger Weise, — dass BRAUNTSCHWEIG aus Salerno gebürtig sei. Auf dem Titelblatte seines Werkes «Chirurgia» — Ausgabe 1534 — steht Saulern.

subanastoma, ramis inflorescentiae subspicatis, glomerulis parvis olivaceis sat canofloccosis, calycis laciniis rotundato-ovatis obtusis margine lato membranaceo.

Differt a *Ch. albo* habitu robustiore, foliis latioribus et simul minus dentatis saturatius viridibus, itaque *Ch. hybridum* L. vel *Ch. purpurascens* JACQ. revocans. A *Ch. albo* certo specificè separandum; ceterum specimen unicum herbarii musei pal. Vindob. annis confractum et sine alia indicatione nisi «*Chenopodium* sp. . . Fl. graeca exsiccata leg. ORPHANIDES».

Interrogatus a me cl. Dr. E. DE HALÁCSY rescripsit nullum *Chenopodii* specimen ab ORPHANIDE collectum a se esse inspectum nisi *Ch. urbecium* (nr. 804), quod nihil attinet ad plantam supra descriptam.

3. **Ch. Tanakae** mh. (fig. 3.) *Ch.* adhuc admodum dubium mihiq; ramulis duobus tantum non florentibus (ex mus. pal. Vind.) notum cum *Ch. ficifolio* commixtis nulla alia indicatione addita praeter hanc (nisi notae quaedam characteribus japonicis conscripta huc pertinent): *Chenopodium* sp. . . Pl. japonicae leg. V. TANAKA. Foliis inferioribus basi cuneatis deltoideis brevissime auriculatis dein subito contractis et in modum *Ch. ficifolii* finientibus (marginibus laterum parallelis), superioribus ovato-lanceolatis, omnibus supra viridibus subtus glaucescentibus praeter basim integram erose dentatis, nervatura anastomo-reticulata.

Haec planta ob monstruosam fere foliorum inferiorum speciem hybridam e *Ch. ficifolio* et *Ch. albi* aut *Ch. purpurascens* quadam forma bene effingere videtur. Sed de ea re ex specimenibus adeo incompletis vix audeo suspicari quidquam idque eo minus, quod neque eius plantae, quam primum pro *Ch. albo* × *ficifolio* collegi in Tirolia (postea a me ad *Ch. album* ssp. *heterophyllum* relatae) neque *Ch. albi* var. *hastati* KLINGGR., quod nuper (Magy. bot. lap. 1902, p. 360) ad hanc combinationem referre inclinavi, originem hybridam amplius retineam.

4. **Ch. pseudopunctulatum** mh. ad interim = ? *Ch. Quinoa* WILLD. × *purpurascens* JACQ (fig. 4.). In herb. Vindobonensi et Berolinensi inveni complura specimina intermedia modo huic modo illi ex duabus speciebus praedictis magis propinqua sed omnia culta. Ex his delineavi formam maxime perspicuam e herb. REICHENBACHII Fil. nr. 272056 in mus. pal. Vind. pro *Ch. Atriplicis* asservatam, foliis e maxima parte *Ch. Quinoae* similibus subcaescentibus deltoideis sinuato-dentatis lateralibus autem obtusissimis et marginibus apicem versus parallelis nec non anastomo-reticulatis. Persuasum habeo has formas in hortis botanicis ex commitione illarum specierum duarum satis affinium *Ch. Quinoae* et *Ch. purpurascens* (= *Ch. Atriplicis* L. FIL.), quae in systemate Moquinii eaque de causa etiam in hortis proxime ponuntur, ortas esse, taliaque specimina Moquinio primam exstitisse causam confundendi saepius has species. Equidem in specimenibus sponte natis nunquam haesitavi, utri speciei adjudicem; accedit, quod *Ch. purpu-*

rascens, species Asiae orientalis indigena, in *Ch. Quinoae* ditone i. e. in America australi non provenit. Quare *Ch. purpurascens* j) *punctulatum* Moq., cui pro synonymo adscriptum est *Ch. leucospermum* SCHRAD., secundum cl. autorem in republica Chilensi et Novo-Granatensi (Columbia) proveniens, omnino ad formas quasdam *Ch. Quinoae* (seminibus albescentibus insignis!) pertinere arbitror¹⁾; *Ch. punctulatum* Scop. Delic. Insubr. 1. p., p. 26 t. 11 a Moquinio citatum nondum vidi.

Hic addo (fig. 5. a) *Ch. Quinoae* nov. var. *orbicans* Mh. foliis inferioribus subrotundis sinuatis, superioribus deltoideo-ovatis subauriculatis. Hab.: Bolivia, La Paz leg. Miguel BANG 1890 (Pl. Boliv. a. M. B. lectae nr. 61 p. p.); vidi in herb. Vindob.

Delineavi etiam comparandi causa var. j) *laciniatum* Moq. (fig. 5. b) secundum specimen herbarii REICHENBACHII FIL. nr. 157484 herbario mus. pal. Vind. assertum, quae forma in grege *Ch. Quinoae* locum varietati supra descriptae contrarium tenet.

Tridenti, die 25. Julii a. 1903.

Florisztikai adatok különösen «Erdély» flórájának ismeretéhez.

Irta: Györfly István (Kolozsvár).

Természeti szépségekben és kincsekben gazdag «Erdély» 1—2 pontjáról fogok a következőkben pár olyan növényt felemlíteni, melyek — úgy hiszem — e helyekről eddigelé még felemlítve nem voltak s mint a melyeknek — növény-geographiai elterjedését illetőleg — felsorolása talán nem lesz felesleges.

Adataim legnagyobb részt «Erdély»-t illetik (ez elnevezés bár már nem jogos, de még mindig szokásos), csak 1—2 adat vonatkozik más vidékre.

Kirándulásaimon gyűjtött feljegyzéseim s adataim ezek:

Kolozsvár vidékén a «Plecska völgy»-ben, a katonai ezéllövő házzal szemben lévő szakadéokban 6—7 szép piros virágú *Hepatica tribola* GIL. tövet kaptunk (1900. IV. 3.). Ugyane völgyben a «Szent János forrás» közelében közönségesebb tavaszi növények²⁾ társaságában kaptam még a «Gorbó» partján 2 ilyen piros virágút.

SCHNEIDER-SAGORSKI munkája³⁾ nem említi az idézett l.-n a köv. helyeken gyűjtött növényeket:

Sclaginella spinulosa Alex. BRAUN. M. Tatra. «Vaskapu», elég bőven. 1901. VIII. 14. SCHNEID.-SAG. II. p. 573.

¹⁾ E. g. *Moquinus* formam *Ch. Quinoae* foliis acutioribus virescentibus e ruderatis Chilensibus (leg. PÖPPIG), quam vidi e herbario Berol. commissum, pro *Ch. purpurascente* JACQ. determinavit.

²⁾ *Anemone nemorosa*, *A. ranunc.*, *Galanthus niv.*, *Scilla bif.*, *Waldsteinia geoides*, *Dentaria gland.* etc. etc.

³⁾ SCHNEIDER-SAGORSKI: Flora der Centralkarpathen. Leipzig 1891.